

PROFESSOR VLADIMIR KOSLOV
(17.02.1928 – 7.01.2012)
IN MEMORIAM

Eesti majandusteaduse ajalukku on Vladimir Koslov (pseudonüüm Vlady Kellik) jäänud ühe erudeerituma ja omanäolisema professorina. Tema uurimuste objektiks ja eriliseks huvialaks oli teaduslugu ning filosoofia. Oma teadustöös pidas ta kõige tähtsamaks majanduslase konstruktiivse süsteemmõtlemise ja väitluskultuuri kujundamist. Tema sulest on ilmunud üle 200 publikatsiooni. Aktiivne ühiskonnakriitiline mõtteviis ja huvi maailma majanduses toimuva vastu ajendas teda kuni viimase ajani avaldama oma seisukohti mitmetes ajaleheartiklites. Vladimir Koslovi kolleegid mäletavad teda alati heatahtliku ja heatujulisena, uuendusmeelse ja väitlushimulisena. Pingelise õppe- ja teadustöö kõrval leidis ta aega ja tahtmist nõustada algajaid kolleege ning juhendada magistri- ja doktoritöid. Ta oli alati rõõmsameelne,

erudeeritud ja vaheda sulega kolleeg.

Vladimir Koslovi haridustee algas Tartu 1. Keskkoolis, mis on tuntud H. Treffneri Gümnaasiumina. Selle ta lõpetas 1947. aastal hõbemedaliga. Kuna ta oli sündinud ja lapsepõlve veetnud talus Tartumaal Ahja lähedal, tundis ta end maapoisina. Seepärast loobuski ta füüsika õppimisest pärast ühe aastast õppetööd Tartu Riiklikus Ülikoolis (kuhu ta astus 1947. aastal) ning jätkas õpinguid Eesti Põllumajanduse Akadeemias (EPA) metsatööstuse erialal, lõpetades selle 1952. aastal *cum laude*. 1951. aastal võeti ta NLKP-sse ning valiti EPA komsomolikomitee sekretäriks, samuti Tartu Linna Tööraha Saadikute Nõukogu (TSN) rahvasaadikuks. Nii ei saanudki ta omandatud erialal metsamajanduses töötada.

Aastail 1953-1954 viibis ta Leningradi Riikliku Ülikooli ühiskonnateaduste õppejõudude ettevalmistuskursustel, kus sai poliitilise ökonomia õppejõu kvalifikatsiooni. 1954-1962 töötas ta EPA poliitilise ökonomia kateedri vanemõpetajana, omandades ühtaegu nii praktilised pedagoogilise töö kogemused kui ka teadustöö alged.

1961. aastal kaitses Vladimir Koslov kõrgete nõudmiste poolest tuntud Moskva Riiklikus Majandusinstituudis majandusteaduste kandidaadi kraadi. Väitekirj valmis teemal „Metsavarumise mehhaniseerimise rahvamajanduslikust efektiivsusest (Eesti NSV näitel)“. Tegelikult oli töö valmis juba kaks aastat enne kaitsmist. Olgugi et dissertatsioon käsitles konkreetset majandusharu, ilmnas juba siin autori püüdlus laiemate, rahvamajandusliku tasemega üldistuste tegemisele.

Majandusteaduste kandidaadi kraadi omistamise järel kutsuti ta tööle Tallinna Polütehnilise Instituudi (TPI) poliitilise ökonomia kateedri dotsendi ametikohale.

Konkursi läbis ta edukalt ja siit sai alguse palju aastakümneid väldanud töö TPI-s. 1962. aastal algas ka tema elu peamine, loominguline periood. 1963. aastal omistas Moskvas NSV Liidu Kõrgem Atestatsioonikomisjon talle dotsendi kutse. 1964. aastal viibis ta täienduskursustel Kiievi Riiklikus Ülikoolis, 1970.-1972. aastatel ja 1976. aastal aga Leningradi Riiklikus Ülikoolis.

1972. aastal ilmusid trükist tema aastatepikkuse tõsiseltvõetava uurimuse tulemused – „Majandusliku tegevuse teoreetilisi lähtekohti“. Kui jätta kõrvale tookordne kohustuslik marksistlik fraseoloogia, siis panid töö esimesed peatükid aluse tema edaspidistele metodoloogilistele uurimustele. Töös käsitles autor teadmiste süsteemsuse ning teaduslike definitsioonide täpsuse probleemi, rõhutades järeldusena, et mõisted erinevad definitsioonidest. Autor näitas, et poliitökonoomia koos filosoofiaga on majandusteaduse metodoloogiliseks aluseks ning väljendas arvamust, et majanduse peamiseks liikumapanevaks jõuks on vastuolu tootmise kasvu ja ressursside, eeskätt tööaja säästmise vahel. Ta lõpetas töö majandusliku tegevuse küberneetilise tõlgendusega – luues põhjuslike seoste süsteemi vajaduste, huvide, eesmärkide, vahendite, tegevuse, tulemuse ja tarbimise spiraalalabelas.

Eelnimetatud uurimus tõi Vladimir Koslovile üldise tunnustuse. Aastail 1973-1974 oli ta TPI poliitilise ökonoomia kateedri juhataja kohusetäitja. Pühendunud teadusmehena ei hinnanud ta aga administratiivset ametikohta, pidades seda koormuseks, mis ei soodusta, vaid kisub eemale loometööst. Sellest kohustusest vabanemise üle tundis ta ainult rõõmu. Küll aga hoolitses ta noorteadlaste järelduskasvu eest. Tänu tema tõhusale abile kaitses 1975. aastal edukalt teaduskraadi kateedri assistent, hilisem õppetooli juhataja ning rahvamajanduse instituudi direktor, professor Kaie Kerem.

Suur oli Vladimir Koslovi panus nõukogude ajal ainukese omalaadse õpiku „Sotsialismi poliitiline ökonoomia. Loengud“ kirjastamisel 1974. aastal. Seda õppeainet tohtis õpetada ainult Moskvas väljaantud õpikute alusel. Need raamatud olid üldsõnalisel, deklaratiivsel, peamiselt sotsialismi eelistest ja üllastest eesmärkidest ning ei rahuldanud ei õppejõude ega üliõpilasi. Sotsialismi reaalseid probleeme sai käsitleda ainult suuliselt loengutes ja seminaridel. Õpiku koostamises osalesid professionaalid nii Tallinnast kui Tartust. Õpiku liiduvabariikides kirjastamise keelust mindi mööda lihtsalt ja arukalt, asendades pealkirjas sõna „õpik“ mõistega „loengud“. Niisugune Moskvast tulevate korralduste „loominguline“ täitmine oli omane tolle aja Eestis paljudes erinevates valdkondades. Ilmunud õpik oli sisult asjalik, rikas näidete poolest, vaba dogmade korrutamisest ning sisaldas viiteid klassikutele minimaalselt nõutud määral. Seda väljaannet kasutasid tudengite mitmed põlvkonnad kuni Eesti taasiseseisvumiseni.

Loomult tahtejõulise ja edasipüüdlikuna töötas Vladimir Koslov kõik need aastad pingeliselt oma doktoritöö kallal. Töö oli tal ammuagi sisuliselt valmis, kuid selle kaitsmine poliitilise ökonoomia valdkonnas oli nõukogude ajal seotud suurte raskustega. Kommunistliku partei kõrgema juhtkonna arvates oli selle valdkonna teooria lahutamatu seotud riigis teostatava majanduspoliitikaga ning neile ebasoovitavate järelduste ja ettepanekute vältimiseks olid doktoritööde kaitsmise komisjonid moodustatud ainult mõnes Nõukogude Liidu suuremas keskuses –

Moskvas, Leningradis, Kiievis. Töö pidi olema kirjutatud vene keeles ja selle kaitsmine võis toimuda samuti ainult vene keeles. Seetõttu kvalifitseeriti poliitökonoomia alased uurimused Eestis tavaliselt mingi konkreetse rahvamajandusharu alla kuuluvaks ning siis oli õigus neid kaitsta Eestis. Vladimir Koslov sellele kompromissile ei läinud ning saavutas töö lülitamise Leningradi Riikliku Ülikooli doktoritööde kaitsmiste plaani.

Dissertatsioonis teemal „Poliitökonoomia osa suurendamine tootlike jõudude ja tootmissuhete arengus: metodoloogia küsimused“ arendas dissertant majandusanalüüsi põhimõtteliselt uusi metodoloogilis-loogilisi käsitlusi, andes esmakordselt majandussuhete üldistava loogilise mudeli, arendades teooriat hüvest kui majanduse „algrakukesest“, vastandades end väljakujunenud dogmaatilistele seisukohtadele. Faktidele tuginedes tõendas ta vajadust jälgida nähtuste klassifitseerimisel nende aspektipuhust, lähtuda alati kausaalsest ehk põhjuslikust seosest. Need põhimõtted said aluseks kogu tema edaspidisele teaduslikule tööle. Uudsed olid tema seisukohad ka aja kokkuhoiu klassifitseerimisel ja toodangu kvaliteedist kui tulevikutöö kokkuhoiust. Ta käsitles tegevuse efektiivsuse kolme astet: algeffekt (säät), vaheffekt (fonditootlus, tasuvusaeg), lõppeffekt (hüve).

Doktoritööde kaitsmisele oli tolleks ajaks loodud teinegi üldlevinud tõke – nimelt läks esimene kaitsmine tavaliselt nõ „aia taha“. Seda tehti otsitud võtetega: näiteks tõdemusega, et töös polevat käsitletud mingisuguseid väidetavalt olulisi marksismi klassikute töid, et töö ei vasta mingile parteilis-poliitilisele suunisele jne. Nõnda juhtus ka Vladimir Kosloviga, kes kaitses seda tööd sama autoreferaadiga Leningradi Riiklikus Ülikoolis kahel korral, nimelt 1976. ja 1978. aastal. Teisel korral sõitis peaaegu kogu TPI poliitilise ökonoomia kateeder Leningradi kaitsmist kuulama. Kaitsmine oli edukas. NSV Liidu Kõrgem Atestatsioonikomisjon omistas Vladimir Koslovile professori kutse 1979. aastal. Kui tehnilistel erialadel saadakse professoriks ka 30-ks eluaastaks, siis tollel ajal oli tema saavutus 51-aastasena humanitaaralade jaoks tavaline – erinevalt tehnilistest aladest oli siin lisaks loomulikule andekusele ja töökusele vaja omada ka suurt praktilist elukogemust, mis omandatakse aastatega.

Majandusteaduste doktori kraadi kaitsmist hinnati TPI-s kõrgelt. TPI poliitökonoomia kateedri professoriks valiti ta juba 1977. aastal. Aastatel 1983-1988 oli Vladimir Koslov TPI ühiskonnateaduste teaduskonna dekaan. Teaduskonda kuulusid filosoofia, NLKP ajaloo, poliitökonoomia ja teadusliku kommunismi kateedrid. Aega nõudsid ka osalemine Eesti NSV Ministrite Nõukogu tööjõuressursside komitee teaduslikus majandusnõukogus, Eesti NSV Teaduslik-tehniliste Ühingute vabariikliku nõukogu ökonoomiakomitees, Eesti NSV Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudi teadusnõukogus ja doktoritööde kaitsmise nõukogus. Aega ja energiat nõudsid ka tegevus ühingu „Teadus“ majandusteaduste sektsiooni esimehena, Tallinna Linna TSN rahvasaadikuna aastatel 1980-1988, samuti TPI nõukogu liikmena, Teadlaste Maja liikmena, töö mitmesugustes komisjonides ja teaduskonverentside korraldamisel. Kõige selle kõrval täitis ta kogu selle aja jooksul veel ka kateedri sotsialismi poliitökonoomia ainekomisjoni esimehe ülesandeid, korraldades metoodiliste materjalide koostamist ning redigeerides

kolleegide poolt teaduskonverentsidele esitatavaid käsikirju. Ning uskumatu – ta tuli kõikjal toime! Seepärast omistati talle 1986. aastal Eesti NSV teenelise teadlase nimetus, mis majandusteadlaste puhul oli täiesti ainulaadne.

Vaatamata õppetööle ja tohutule ühiskondliku töö koormusele suutis Vladimir Koslov pidevalt tegeleda ka teadustööga. Muidugi nõudis see paljustki loobumist. Näiteks aja kokkuhoiu huvides ei vaadanud ta põhimõtteliselt kunagi telesaateid. Veel professori kutse omistamisega samal aastal nägi valgust tema käsikiri „Efektiivsus ja kvaliteet“, mis käsitles tõhususe praktilist kujunemist erinevates majandusharudes ning selle mõõtmise võimalusi tolle aja puuduliku statistilise andmetiku tingimustes. Järgnevas tõsisemas töös „Töödistsipliin ja majandus“ jõudis ta juba teoreetiliste üldistusteni enesedistsipliinist, distsipliinist kui töökooperatsiooni alusest, ülemineku perspektiivist isemajandavatele, ühtse töökäsuga tootmisüksustele.

Vladimir Koslovi teadusliku loomevõimekuse tipuks kujunesid tema 60-ndad eluaastad. Nende aastate tulemuste kokkuvõtte avalikustas ta töös „Majanduse loogika: ökonoloogika struktuurne mõisteparat“ I ja II, vastavalt 1990. ja 1991. aastal, kokku üle 330 lehekülje. Siin analüüsis ta majanduselu loogikat, seostades süsteemselt kõiki levinud abstraktseid mõisteid, eeldades, et lugeja omab mõtlemiskunsti teatud taset ning suudab täita skeemid elunähtuste „lihaga“. Autor taotles lugeja suunamist iseseisvale mõttetööle, abistades teda mõtletterade, lendlauset, müstifikatsioonide, müütide lisamisega, tähestikuliste mõisteteloenditega. Et tegemist oli sotsialismilt (*toimetaja: käsumajanduselt*) turumajandusele ülemineku perioodi algusega, sai Vladimir Koslov lülitada oma mudelisse ka marginalistlike koolkondade käibetermineid. Siiski jäi ta elu lõpuni tööväärtusteooria pooldajaks ning luges majanduse aluseks omandisuhteid.

1992. aastal lõppes Vladimir Koslovi ametiaeg Tallinna Tehnikaülikooli (TTÜ, endine Tallinna Polütehniline Instituut – TPI) poliitilise ökonomia kateedri professorina. Juba oli kõige kaduva teed läinud ühiskonnateaduste teaduskond, mille dekaan ta oli olnud ning poliitilise ökonomia kateedrit asendas majandusteooria õppetool. Kateeder oli juba varem TTÜ Mustamäe kolmandast õppekorpusest üle viidud Koplis asuvasse majandusteaduskonda, mille koosseisus moodustati nüüd instituudid. Nii mõnedki tema kolleegid lahkusid, suutmata ümber kvalifitseeruda mikro- ja makroökonomika õpetamisele. Vladimir Koslov elas reorganiseerimised üle. Majandusloogika jäi õppekavadesse ning aastateks 1992-1996 oli ta valitud teoreetilise majandusteaduse ja -metodoloogia instituudi majandusloogika erakorraliseks professoriks.

Väljatöötatud majandusmõistete süsteemne mudel võimaldas Vladimir Koslovil ka edaspidi suhteliselt kerge vaevaga uurida suvalisi majandusvaldkondi. Küllaltki populaarseks osutus 1994. aastal sarjas „Noortele majandusest“ ilmunud „Aeg on raha. Neosünteesiteooria aabits“, mille üks sissejuhatavatest motodest kõlab järgmiselt: „Kahtle kõiges! Ilma teisitimõtle miseta poleks areng üldse mõeldav“. Igasugustes valmistõdedes kahtlemine oli Vladimir Kosloville omane ning seda võib lugeda ka teadusliku mõtlemise üheks peamiseks eelduseks.

Vladimir Koslov ei võtnud täielikult omaks mitte ühtki majandusteaduslikku koolkonda, olles seisukohal, et nad kõik lähtuvad suuremal või väiksemal määral mingisugustest dogmadest. Ta kinnitas, et piiritu uskumine mingisse dogmasse, st. tunnustatud teoriasse, väitesse, välistab teadusliku analüüsi võimaluse. Juba oma doktoridissertatsiooni eesmärgiks pidas ta dogmade kummutamist. Seda oli tookord tegelikult võimatu teha, kuna marksistlikud dogmad ei kuulunud arvustamisele ning nendes kahtlemine oli lubamatu. Seepärast sai ta alles uuemal ajal väljendada oma usku uue majandusteooria – neosünteesi kujunemisse, mis tema arvates pidi üle võtma nii algklassikalistelt kui praegustelt neoklassikalistelt teooriatelt hinnatud pärandi ning lähtuks faktidest, keskendudes rohkem tootmisele.

Töös „Aeg on raha“ uuris Vladimir Koslov lihtsalt ja huvitavalt keerulisi tootmisprobleeme, aja ja raha seoseid. Näiteks esitas ta küsimuse – kumba eelistada, kas 100 rahaühikut kohe või 200 ühikut 15 aasta pärast? Ning vastas sellele majanduse teleskoop efekti küsimusele diskonteerimise ja protsenteerimise skeemi abil, näidates, et aeg on primaarne, raha – sekundaarne nähtus, seda nii ajalooliselt kui kaasajal. Majandusõppe abivahendis „Rahalugusid“ näitas ta, kuidas mõõdutunde minetamine majanduses toob kaasa tõbede teravnemise, olgu siis tegemist kas „köva“ raha poliitikaga või panga krediitdivabrikuks muutmisega. Mõõdukuse tähtsust elu igas valdkonnas armastas Vladimir Koslov ikka ja jälle meelde tuletada.

1996. aastal sai 68-aastasest Vladimir Koslovist TTÜ majandusteooria õppetooli emeriitprofessor. Tema osalus õppetooli töös jäi aga endiselt aktiivseks. Harva leidis Tallinna Tehnikaülikooli, majandusteaduskonna või õppetooli üritust, millel ta poleks osalenud. Nii esines ta kolleegide makroökonomika seminaridel raha probleemidest, luges majandusloogika kursust mitmes Tallinna õppeasutuses. Kuid seda kõike tundus pensionärile vähe olevat. Ta püstitas enda ette ülesande - oma majanduslike mõistete süsteemi alusel töötada ümber majanduslike õpetuste ajalugu alates Hiina konfuutsusest ja antiiksetest vaadetest kuni kõige kaasajaga õpetusteni.

Selle töö tohutu maht teda ei kohutanud ning 2000. aastal ilmuski tema pseudonüümi Vlady Kellik all trükist raamat – „Majandusmõtteleost: koolkondade dialoog“, mille koostamisele olid nõu ja jõuga kümnekond kolleegi ja mõttekaaslast kaasa aidanud. See on järjekordne tõend, et kõrges vanuses inimese intellektuaalne loomevõime ei lange tihti peale oluliselt. Raamatu ülesehitus on täiesti originaalne, kordumatu. Selleks oli vaja lugeda ning läbi töötada tohutu hulk kirjandust. Kogu töös on hulgaliselt autori omapoolseid märkusi, paralleele, sidumist kaasajaga, ka humoorikaid piprateri.

Järgneva 11 aasta jooksul ei tulnud Vladimir Koslovil kunagi isegi mõttesse jääda saavutatuga rahule ning lubada endale puhkust sisuliselt eluaeg kestnud pingelisest mõttetööst. Pidevalt tegeles ta teeside koostamisega eelseisvateks teaduskonverentsideks või ajaleheartiklite kirjutamisega. Tema kõrgetasemelised kirjatükid tekitasid arvukalt vastukajasisid. Ainuüksi viimase eluaasta jooksul ilmus tema tõsine analüüs rahvusvahelisest finantsmajandusest „Mis juhtus USA-ga?“,

uurimus süsteemkriisist, mitte kriisist süsteemis, samuti „Mõttetehnoloogia“ kus ta tõdes, et mõtlemine on inimese jaoks kõige raskem töö, ning viimase publikatsioonina arutus innovaatilise inimkapitali tootmise vajadusest.

Oma artiklid ehitas ta üles väljakujunenud loogilise skeemi põhjal, tema enda väite kohaselt analoogselt arsti ja patsiendi suhtele: haiguse sümptomite väljaselgitamine (situatsiooni kirjeldus) – diagnoos (olukorra analüüs ja järeldused) – retsept raviks (ettepanekud). Vladimir Koslov oli tähelepanuväärselt kompetentne ja nõudlik eesti keele grammatiliselt õige kasutamise suhtes. Ta tegi kolleegidele sageli sellelaadseid sõbralikke märkusi ning parandas halastamatult keelelisi vääratusi nende kirjatöödes. Muide, arvatavasti mitte juhuslikult ei hakanud ta juba teadusliku tegevuse algusaastatel esinema pseudonüümi Vlady Kellik all, et rõhutada oma eestlaslikku päritolu.

Vladimir Koslov oli punktuaalne ja ääretult kohusetundlik mitte ainult teadustöös, vaid ka suhtlemises kolleegide ja lähedastega. Tal olid fikseeritud kohustused, millest ta alati kinni pidas. Ta saatis ka viimsele teele peaaegu kõiki temast varem lahkunud kolleege. Isegi oma viimse hingetõmbe tegi ta Pärnamäe kalmistul kunagise koolikaaslase ärasaatmisel. Mälestus Vladimir Koslovist kui harukordselt võimekast teadlasest, sõbralikust ja abivalmis kolleegist, heast perekonnaisast, kes viimastel aastatel jagas oma aega teadustöö tegemise ja lastelaste eest hoolitsemise vahel, jääb alatiseks meiega.

Kasutatud allikad

1. **Kellik, V.** (1994). Aeg on raha. Neosünteesiteooria aabits. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia.
2. **Kellik, V.** (1990). Majanduse loogika I. Tallinn: TTÜ kirjastus.
3. **Kellik, V.** (1991). Majanduse loogika II. Tallinn: TTÜ kirjastus.
4. **Kellik, V.** (2000). Majandusmõtteleost. Koolkondade dialoog. Tallinn: TTÜ kirjastus.
5. **Koslov, V.** (1979). Efektiivsus ja kvaliteet: Mõnda teooriast ja eesrindlikest kogemustest. Tallinn: Eesti Raamat.
6. **Koslov, V.** (1972). Majandusliku tegevuse teoreetilisi lähtekohti. Tallinn: Eesti Raamat.
7. **Koslov, V.** (1976). Poliitökonoomia osa suurendamine tootlike jõudude ja tootmissuhete arengus: Metodoloogia küsimused. Autoreferaat (vene keeles). Leningrad: Leningradi Riiklik Ülikool.
8. **Koslov, V.** (1983). Töödistsipliin ja majandus. Tallinn: Eesti Raamat.
9. Rahalugusid. (2000). Abimaterjal majandusõppeks. Koostanud professor Vladimir Koslov. Tallinn: Eesti Mereakadeemia.
10. Sotsialismi poliitiline ökonoomia. (1974). Loengud. Autorite kollektiiv. Tallinn: Eesti Raamat.

Aprill 2012

Kaupo Kumm
Tallinna Tehnikaülikool

PROFESSOR VLADIMIR KOSLOV
(17.02.1928 – 7.01.2012)
IN MEMORIAM

Vladimir Koslov (Pseudonym Vlady Kellik) ist in die Geschichte der estnischen Wirtschaftswissenschaft als einer der erudiertesten und originellsten Professoren eingegangen. Sein Forschungsobjekt und sein besonderes Interessengebiet waren Wissenschaftsgeschichte und Philosophie. Er ist Autor der über 200 erschienenen Publikationen. Seine aktive gesellschafts-kritische Denkweise und sein Interesse für die Prozesse in der Weltwirtschaft gaben ihm den Anlass, bis zur letzten Zeit seinen Standpunkt in mehreren Zeitungsartikeln auszudrücken. Im vorliegenden Artikel werden 6 originelle Forschungen von Vladimir Koslov dargestellt und beschrieben, die für die Entwicklung der estnischen Wirtschaftsdenkweise wesentlich waren.

Nach der Beendigung der Estnischen Landwirtschaftsakademie (ELA) 1952 cum laude im Fach der Holzindustrie hat er sich an der Leningrader Staatlichen Universität im Kurs der politischen Ökonomie als Lehrkraft qualifiziert und in den Jahren 1954-1962 als Oberlehrer des Politökonomie-Lehrstuhls an der ELA gearbeitet. 1961 hat er am Moskauer Staatlichen Wirtschaftsinstitut den wirtschaftswissenschaftlichen Kandidatengrad verteidigt zum Thema der volkswirtschaftlichen Effektivität der Mechanisierung der Holzbeschaffung anhand der Estnischen SSR. Danach wurde ihm die Stellung eines Dozenten im Lehrstuhl für Politökonomie am Tallinner Polytechnischen Institut (TPI) angeboten. Bald darauf schrieb ihm die Moskauer Oberattestierungskommission Dozentenberuf zu. Vladimir Koslov hat sich an der Kiewer und Leningrader Staatlichen Universitäten weiterqualifiziert.

In seiner ersten größeren Forschung „Theoretische Ausgangspunkte der Wirtschaftstätigkeit“ zeigte Vladimir Koslov, dass Politökonomie mit der Philosophie zusammen methodologische Grundlage der Wirtschaftswissenschaft bilden, dass die Hauptkraft, die Wirtschaft bewegt, der Widerspruch des Produktionszuwachses und der Ressourcen ist, vor allem beim Sparen der Arbeitskraft. Sein Beitrag war groß bei der Herausgabe des einzigen originellen Lehrbuches „Politische Ökonomie des Sozialismus. Vorlesungen“, das die realen Wirtschaftsprobleme der damaligen Zeit betrachtete. 1978 hat er an der Leningrader Staatlichen Universität die Doktordissertation verteidigt zum Thema „Erhöhung der Rolle der Politökonomie in der Entwicklung der Produktionskräfte und der Produktionsverhältnisse: Fragen der Methodologie“, die moderne Standpunkte über ursächliche

Zusammenhänge der Wirtschaft, über Produktionsqualität als Ersparen der künftigen Arbeit beinhaltete. 1979 erhielt er Professorenberuf und wurde zum Dekan der Fakultät für Gesellschaftswissenschaften am TPI gewählt sowie in viele andere Ämter, er befasste sich in seinen Forschungen mit Fragen der praktischen Produktionsleistungserhöhung und deren Messungsmöglichkeiten in verschiedenen Branchen, mit Perspektiven des Übergangs auf eigenbilanzierende Produktionseinheiten.

Zur Spitze des Schaffensvermögens von Vladimir Koslov ist „Logik der Wirtschaft (strukturhafter Begriffsapparat der Ökologik)“ I und II, in der er in ein System alle in der Wirtschaftstheorie verbreiteten Begriffe verband, zuzüglich der Begriffe sowohl der Arbeitswerttheorie als auch der marginalistischen Schulrichtungen. In der Periode des Übergangs Estlands zur Marktwirtschaft 1992-1996 arbeitete er als außerordentlicher Professor für Wirtschaftslogik am Institut für theoretische Wirtschaftswissenschaft und Methodologie. Als Ziel seiner Forschungen betrachtete er das Widerlegen von allen Dogmen, er hielt für sinnvoll, eine neue Neosynthese-Wirtschaftstheorie aufgrund des wertvollen Erbes der Theorien der Klassiker und der Neoklassiker und der reale Fakten zu entwickeln. 1996 ist er Emeritusprofessor des Lehrstuhls für Wirtschaftstheorie der Tallinner Technischen Universität (TTU, ehemalige Tallinner Polytechnische Institut – TPI) geworden, 2000 veröffentlichte er das fundamentale Werk „Über die Geschichte des Wirtschaftsdenkens: Dialog der Schulrichtungen“, mit der systematischen Analyse der gesamten Geschichte des Wirtschaftsdenkens der ganzen Menschheit.

Professor, Verdienter Wissenschaftler Estlands Vladimir Koslov hat die Wirtschaftstheorie zum gesamten logischen System entwickelt, dem konstruktiven systemhaften Wirtschaftsdenken und der Diskussionskultur wesentlich beigetragen. Sein Tod ist ein schwerer Schlag für estnische Wirtschaftswissenschaftler.

April 2012

Kaupo Kumm
Tallinner Technische Universität

PROFESSOR VLADIMIR KOSLOV
(17.02.1928 – 7.01.2012)
IN MEMORIAM

Vladimir Koslov (pseudonym Vlady Kellik) has secured a place in the history of Estonian economics as one of the most erudite and distinctive professors. His subject of research and special sphere of interest were the science of science and philosophy. He has written more than 200 publications. Active with a socially critical cast of mind and concern for what was going on in the world economy inspired him until most recently to express his views in many newspaper articles. This paper presents and describes 6 original scientific research works written by Vladimir Koslov, which have been significant in the development of Estonian economic thought.

After graduating cum laude from the Estonian Agricultural Academy (EAA) in 1952 as a forestry specialist, he qualified in courses at Leningrad State University for the lector of political economy and in 1954-1962 worked as a senior teacher at the chair of political economy at the EAA. In 1961, he defended at Moscow State Institute of Economics the thesis about national economic efficiency of the mechanisation of forestry operations at the example of Estonian SSR and was awarded the degree of the candidate of economic sciences. Thereupon he was invited to work at the chair of political economy at Tallinn Polytechnical Institute (TPI, today – Tallinn University of Technology), as an associate professor. Moreover, the Moscow Higher Evaluation Committee awarded him the rank of associate professor. Vladimir Koslov continued his educational path at Kiev and Leningrad State Universities.

In his first real scientific research paper “Theoretical Benchmarks of Economic Activity” Vladimir Koslov demonstrated that political economy combined with philosophy serves as the methodological foundation for economics, that the main locomotive force in economy is the conflict between production growth and resources, primarily labour cost saving. He made a huge contribution by writing the only textbook of the kind – “Sotsialismi poliitiline ökonomia. Loengud” (The Political Economy of Socialism. Lectures) discussing real problems of the economy of that time. In 1978, he defended at Leningrad State University his doctoral thesis, “Enhancing the Role of Political Economy in the Development of Productive Forces and Production Relations: Methodological Issues”, discussing new aspects of causal relationships in economy, product quality and future work saving.

After having obtained in 1979 the rank of professor he was elected the dean of the faculty of social sciences at Tallinn Polytechnical Institute. In his research he dealt with the real-life development of production efficiency and its methods of measurement in various economic sectors, with perspectives of the transition of production entities to self-financing.

Vladimir Koslov’s creative capability peaked with “Majanduse loogika: ökoloogika struktuurne mõisteparaaat” (Economic Logic: Structural Terminology Apparatus of Ecologies) I and II, where he provided systematic relationships of all popular

abstract terms of economic theory, including the so called labour theory of value as well as everyday terms of marginal schools. In the period of Estonia's transition to a market economy, in 1992–1996, he was working at the Institute of Theoretical Economics and Methodology as economic logic professor extraordinary. He committed his research to refuting all kind types of dogmas, regarding it practical to develop on the basis of a combination of legacies of original classics and neoclassical theories and of real facts – a new, neosynthesised economic theory. After getting the position of professor emeritus of the chair of economic theory at Tallinn University of Technology in 1996, he published a pivotal work in 2000 – “Majandusmõtteleost: koolkondade dialoog” (The Story of Economic Thought: Dialogue of Schools), where he analysed systematically the history of the currently known economic thought of mankind.

Professor, honoured scientist of Estonia, Vladimir Koslov elaborated economic theory into a complete logical system, contributed substantially to the development of economic constructive systematic thinking and debating culture. The loss of him is a big blow to Estonian economics.

April 2012

Kaupo Kumm
Tallinn University of Technology